

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1999/6

Karar Sayısı : 1999/13

Karar Günü : 11.5.1999

R.G. Tarih-Sayı :01.04.2000-24007

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Körfez Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 4.1.1961 günlü, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 4108 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin birinci fıkrasının 1. bendinde yer alan "... sanayi sektöründe çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen yürürlükteki asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır ve..." kuralının, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

İşyerinde yapılan vergi denetiminde, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 344. maddesinin 1. ve 6. bendlerindeki eylemlerin işlendiği savıyla yükümlünün aynı Yasa'nın 359. maddesinin birinci fıkrası uyarınca cezalandırılması için açılan davada Mahkeme, maddenin birinci fıkrasının 1. bendinde yer alan "... sanayi sektöründe çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen yürürlükteki asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır ve ..." kuralının Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna vararak iptali için doğrudan başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A. İtiraz Konusu Yasa Kuralı

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun iptali istenilen kuralı da içeren değişik 359. maddesinin birinci fıkrasının 1. bendi şöyledir:

"MADDE 359- Bu Kanunun 344 üncü maddesinin;

1, 4, 5 ve 6 numaralı bentlerinde yazılı kaçakçılık suçlarını işleyenler hakkında altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Hükmolunan hapis cezasının para cezasına çevrilmesi halinde, para cezası tutarının hesabında, hapis cezasının her bir günü için sanayi sektöründe çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen yürürlükteki asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır ve hükmolunan bu para cezası ertelenemez."

B. İlgili Yasa Kuralı

344. maddenin ikinci fıkrasının ilgili görülen 1. ve 6. bentleri şöyledir:

"1. Vergi kanunlarına göre tutulması zorunlu olan deftere kaydı gereken hesap ve işlemleri, vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde bu defterler yerine tamamen veya kısmen başka defter ve kağıtlara kaydetmek veya diğer kayıt ortamlarında izlemek.

...

6. Vergi kanunlarına göre tutulması ve muhafazası mecburi olan defter veya vesikaları yok etmek veya gizlemek (mevcudiyetleri noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde vergi incelemesine yetkili kimselere inceleme sırasında defter ve vesikaların ibraz edilmemesi gizleme demektir."

C- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında dayanılan Anayasa kuralı şöyledir:

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Ahmet N. SEZER, Güven DİNÇER, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL, Mustafa YAKUPOĞLU, Fulya KANTARCIOĞLU ve Mahir Can ILICAK'ın katılmalarıyla 26.1.1999 günü yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle sınırlama sorunu üzerinde durulmuştur.

Bakılmakta olan davada yükümlünün, vergi denetim elemanlarınca istenilmesine karşın defter ve belgeleri vermediği, yasal defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri de vergi ziyanına neden olacak biçimde özel el defterine kaydettiği, bu nedenle, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 4108 sayılı Yasa ile değişik 344. maddesinin ikinci fıkrasının 1. ve 6. bentlerinde sayılan kaçakçılık suçlarını işlediği savıyla 359. maddesinin birinci fıkrasının 1. bendi uyarınca cezalandırılması için kamu davası açıldığından, esasa ilişkin incelemenin "Yasa'nın 344. maddesinin ikinci fıkrasının 1. ve 6. bentleri yönünden yapılmasına oybirliğiyle" karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen ve ilgili görülen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Mahkeme, kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezaların paraya çevrilmesinde 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinden farklı bir düzenleme getirilmesinin eşitsizlik ve adaletsizlik yaratacağını ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir

kişiyeye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar" denilmektedir.

Buna göre yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmeyecek ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılmayacaktır. Bu ilkeyle, birbirlerinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılması engellenmektedir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Kimilerinin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen nedenlerle değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesi, çağdaş ceza hukukunun getirdiği insancıl bir anlayıştır. Bu kuralın uygulanma koşulu, sınır ve kapsamı, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 4. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun değişik 119. maddesinde belirlenmiştir. Gerek Türk Ceza Kanunu ve gerekse ceza kurallarını içeren diğer yasalarda, özgürlüğü bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesini yasaklayan ya da daha ağır koşullara bağlayan ayırık kurallara da yer verildiği görülmektedir.

Yasakoyucu, zaman içinde değişen gereksinimleri karşılamak, kişi ve toplum yararının zorunlu kıldığı düzenlemeleri yapmak, toplumdaki değişikliklere koşut olarak alınan önlemleri güçlendirip, geliştirmek, etkilerini daha çok artırmak veya tam tersine bunları hafifletmek ya da büsbütün ortadan kaldırmak amacıyla düzenlemelerde bulunabilir.

Kamu hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilebilmesi için vergi borcunun zamanında ve noksansız ödenmesi gerekir. Vergi yasaları gereklerinin zamanında ve öngörülen kurallara uygun biçimde yerine getirilmesi ve böylece yasaların etkinliğinin sağlanması amacıyla, vergi kaçakçılığı suçuna verilen cezaların paraya çevrilmesinde kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalarda uygulanacak ceza ve önlemleri belirleyen 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinden farklı kurallar konulmasında Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık yoktur.

İptal isteminin reddi gerekir.

Güven DİNÇER ve Yalçın ACARGÜN bu görüşlere katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

4.1.1961 günlü, 213 sayılı "Vergi Usul Kanunu"nun 4108 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin birinci fıkrasının 1. bendinde yer alan "...sanayi sektöründe çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen yürürlükteki asgarî ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır ve..." kuralının, Yasa'nın 344. maddesinin ikinci fıkrasının 1. ve 6. bentleri yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Güven DİNÇER ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 11.5.1999 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Güven DİNÇER	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F.TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye		Üye
Mahir Can ILICAK		Rüştü SÖNMEZ

KARŞIOY YAZISI

Anayasa'nın 38. maddesi ile suç ve cezaların yasallığı ilkesi öngörülmüştür. Bu ilke gereği olarak yasakoyucu yasama yetkisini kullanırken Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, hangi eylemlerin suç sayılması, suç sayılan eylemlerin hangi tür ve ölçüde ceza yaptırımlarıyla cezalandırılmaları gerektiği, hangi durum ve davranışların ağırlaştırıcı veya hafifletici neden olarak kabul edilmesi gerektiğini yasayla belirlemek zorundadır.

İptali istenen 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinin birinci fıkrasındaki, 4108 sayılı yasa ile değiştirilen kurala göre, vergi kaçakçılığı nedeniyle hükmolunan hürriyeti bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesi durumunda para cezası tutarının hesabında, hapis cezasının her bir günü için sanayi sektöründe çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen yürürlükteki asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınacaktır. Bu şekildeki düzenleme ile yürütme tarafından belirlenen asgarî ücret ceza tayininde esas alınmaktadır. Oysaki suç ve cezaların yasama organınca ve yasayla belirlenmesi Anayasa'nın 38. maddesinin buyruğu olup bu şekildeki düzenleme ile ceza miktarını belirleme dolaylı yoldan yürütme organınca yapılmaktadır. Bu nedenle iptali istenen Yasa kuralı Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olup iptali gerekirken aksi yönde oluşan çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye

Yalçın ACARGÜN